

Környezettudatos életre nevelés alsó tagozaton az idegennyelv-oktatás keretében

© **BENCÉNÉ FEKETE Andrea**
Kaposvári Egyetem, Pedagógiai Kar, Kaposvár
fekete.andrea@ke.hu

A környezettudatos életmód

Állandó témává vált az utóbbi években a környezetvédelem, mivel a „kártévő” életmódunk következtében Földünk már végveszélyben kiált segítségért. A média költekező, pazarló életmódra nevel, amelynek következménye a természeti javak gondolkodás nélküli felélése. Nem elég siránkozni, hogy kifogy az energiaforrásunk, nem lesz elég legfőbb kincsünk a víz, hanem arra kell nevelni gyermekeinket kicsi koruktól fogva, hogy megóvják, amit ajándékba kaptak a természettől, illetve helyreállítsák azt, amit elődeink elrontottak.

A környezet megismerésére nevelés a *Pedagógiai lexikon* (1997:297) szerint már az óvodai nevelés feladatai közé tartozó nevelési tartomány. A tapasztalatszerzés során a kicsik folyamatosan ismereteket szereznek a bennünket körülvevő természeti-, és társadalmi környezetről. A környezeti nevelés azonban nem téveszthető össze a környezetvédelemre neveléssel. A környezetvédelmi nevelés a környezet megóvására és a környezettel való tudatos együttélésre irányítja a figyelmet. Olyan folyamat, amely során az emberek megismerik környezetüket és megtanulnak felelősségteljesen gondoskodni arról. A környezeti nevelés egyfelől a remény pedagógiájának tekinthető, amely a környezet megóvását, védelmét foglalja magába. Nevezhető azonban reménységnek is, amennyiben a „belső átalakulás fejlődését” tűzi ki célul. A környezeti nevelés már az általános iskolában is stratégiai kérdéssé vált, mint a hazánkat érintő, mind pedig globálisan az egész világot fenyegető környezeti veszélyek miatt (Lükő, 2003:112-115).

A környezettudatos szemléletmódot, a természettudatos gondolkodás alapjait a gyerekeknek már a családból, az óvodából kellene hozni az iskolába. Kiemelt feladatnak kell tekinteni már a korai életszakaszban is a környezettudatos életmód szükségletének kialakítását. A szemléletmód kialakítása azonban nem köthető csupán egy tantárgyhoz, hanem szükségessé válik az interdiszciplináris szemléletmód alkalmazása. A pedagógus a gyermek számára minta, ezért mintaadása nagyon fontos a környezeti nevelés szempontjából. Elengedhetlenné vált, hogy a diákok személyiségformálásának részét képezze a környezeti nevelés. Ahhoz, hogy eredményt érjünk el nem elegendő, ha csak a környezetismeret órákon érintjük a környezeti problémákat, a környezetet károsító hatásokat. Ezt a témát fokozatosan be kell építeni minden tantárgy anyagába, valamint a tanórán kívüli tevékenységek is könnyen e probléma köré csoportosíthatók. A gyermekek legalapvetőbb szokásait már úgy kell alakítani, hogy a környezet megóvása, védelme felnőtt korra interiorizálódjon, szükségletté váljon.

Empirikus kutatásom során kérdőíves módszer segítségével kisiskolásokat kérdeztem meg arról, hogy tevékenykednek-e környezetük megóvása érdekében, fontosnak tartják-e a szelektív hulladékgyűjtést és mennyire tájékozottak ebben a témában.

A vizsgálat tapasztalataira építve olyan projektet mutatok be, amely a német nyelvóra keretében, az idegen nyelvet eszközként használva, játékosan készíti fel a gyermekeket arra, hogy a saját környezetükre tudatosan figyeljenek oda, és helyes életvitelükkel járuljanak hozzá Földünk megóvásához. A németóra keretében alkalmazott projektmódszer alkalmas a célok megvalósítására, mivel olyan tanítási-tanulási tevékenység, gondosan előkészített, lépésről lépésre megtervezett, állandó visszajelzést, értékelést nyújtó folyamat, amely során a tanulók és nevelők közös alkotást hoznak létre, és e folyamat során szerzik meg az önálló gondolkodás, alkotás képességét.

A környezeti nevelés és a projektpedagógia

A környezeti nevelés egy összetett fogalom, melynek meghatározására még nem született egységesen elfogadott definíció. A környezeti nevelés tartalmát Lükő István (2003) a következőképpen fogalmazta meg: Ez a nevelési tartomány magába foglalja a környezetről szóló nevelést, amely az értékekről és a környezeti problémákról szóló ismereteket összegzi. Ehhez a problémakörhöz tartozik a környezetben történő nevelés, azoknak a személyiséget érő hatásoknak az összessége, amely az őt körülvevő személyektől érkezik, s ezáltal a gyermek információkat szerez. A környezetért történő nevelés folyamán pedig elsajátítják a diákok a környezettel szembeni gondoskodó magatartás és az egyéni felelősség érzésének kialakítását. A definíció első része a nevelésre a tanulók személyiségének formálására, fejlesztésére utal. A környezeti rész magába foglalja a természeti értékeket, valamint a társadalom által megalkotott részt és ezeknek megóvását.

A környezeti nevelést nem feltétlenül szükséges tanórához kötni, mivel ez sokszor ellenállást vált ki a diákokban. Számos iskolán belüli és kívüli lehetőség adódik, ahol könnyebb az élményszerzés feltételeit megteremteni a kisiskolások számára. Nem hagyományos keretek közt zajló foglalkozások például a tanulmányi kirándulások, a gyűjtési (papír, fém, elem, műanyag flakon) versenyek, a jeles napok (állatok napja, a víz világnapja) szakkörök, kiállítások, múzeumi foglalkozások, erdei iskolák, terepgyakorlatok.

A pedagógusok környezettudatos magatartásukkal példát kell, hogy mutassanak a diákoknak, akiknek pedig feladata, hogy megóvják a környezetük és a természet értékeit. Nem elhanyagolható ebben a kérdésben a diákönkormányzatok és az osztályközösség felelőssége sem és mindezek mellett nagyon fontos, hogy a szülők is megerősítsék a gyermekekben az oktatási intézmények által közvetített környezettudatos magatartásformákat (Környezeti nevelés, 2010). A pedagógusok, a diákok és a családtagok közös munkájára, szemléletének együttes formálására kiváló lehetőséget nyújt az együtt megvalósítható rövidebb, hosszabb ideig tartó projekt.

A környezeti nevelés a Nemzeti Alaptanterv (2012) szerves része; mind a nevelési elvek, mind pedig az oktatási célok között megjelenik. A tapasztalatok alapján azonban nem mindig tekinthető eredményesnek, mivel a környezettudatos magatartás terén nem járunk élen a szomszédos országokhoz képest. A tanulók motiválhatósága az életkor előre haladtával egyre csökken, az elsajátítandó tananyagot nem tekintik értéknek, megszerzésének folyamatát pedig kényszerként élik át. Míg a mosolygós, vidám óvodások örömmel foglalkoznak minden témával, addig az alsósok már büntetésnek fogják fel, ha meg kell tanulni valamit. Ebben azonban nem gyermekeink a hibásak, hanem a társadalomban kialakult

„jegycentrikus” szemlélet. A szülők az iskolától nem azt várják el, hogy gyermekeik az életben hasznosítható tudást kapjanak, hanem azt, hogy jó jegyet vigyenek haza. Nem szabad azonban elfelejteni, hogy a tudás két alkotóelemből áll:

- az ismeret jellegű tudásból, gondolatrendszerből, amely a megismerés eredményeképpen jön létre,
- valamint a képesség jellegű tudásból, képességből, amely a cselekvéssel, cselekedni tudással, cselekvésképességgel kapcsolatos tudati képződmények bonyolult rendszeréből alakul ki (Báthory & Falus, 1997:576-577).

A mindkettőt egyszerre nyújtó projekttevékenységtől azonban nem csak a szülők és a diákok idegenkednek, az iskolarendszer is nehezen fogadja be, mert ehhez egy új szemléletmódnak kell kialakulni, amely el tudja fogadni az integrált tantárgyrendszert, a multidiszciplinaritást, a cselekvésközpontúságot, az egyéni képességekhez, igényekhez igazított haladási sebességet.

Első lépésként egy tévhitet mindenképpen el kell oszlatni: a projekt nem kötetlenséget, a szabadság nem zűrzavart, az egyéni képességek figyelembe vétele pedig nem a követelmények csökkentését jelenti. A projektoktatás egy eszme, amely hatékonyan kifejezi, hogy a dolog lényege a pedagógiai eszme, amelynek a projektoktatás, tanulás a módszer megjelenési formája, megvalósulási aspektusa. Egyértelmű definíció azonban nem létezik, mivel van, aki a tanítási folyamat szempontjából határozza meg a projektoktatást, mások pedig a tartalmi ismervek alapján próbálják meg körülírni.

Hortobágyi Katalin (1991) szerint a projektmunka előre jól, a tanulókkal közösen értelmezett, megtervezett, több készség aktivizálására irányuló tevékenységsor, amely kooperatív, alkotó légkörben megy végbe. A projekttevékenység célja, hogy olyan kézzelfogható alkotás szülessen eredményeképpen, amelynek a gyakorlati életben valós funkciója van. A projekt folyamatának négy fő cselekvési fázis van: a cél meghatározása, a tervezés, a tartalom és munkaszervezés folyamata, a kivitelezés, valamint a reflektálás, az eredmények értékelése és a kivitelezés kritikus szemlélése (Hortobágyi, 1991:164-165).

A projektmunka egészében sokféle tanári készség játszik fontos szerepet, amelyek befolyásolják a munka folyamatát és végeredményét. A tárgyalási, vitavezetési, konfliktuskezelési és meggyőzési készségek azonban nemcsak a tanárt kell, hogy jellemezzék, hanem a munka során kívánatos, hogy azokat a jó példa alapján a tanulók is elsajátítsák.

A jó projekt ismérvei: „*pontos feladat-meghatározás, gondos tervezés, szervezett kommunikáció és kooperáció, visszacsatolás, a végrehajtás folyamatos követése, értékelése, szükség esetén terv módosítása*” (Bárdossy, 1998:54).

Ahhoz, hogy sikeres legyen a projekt, a tanárnak, mint az információ egyik forrásának, sokoldalúnak és más műveltségterületeken is jártasnak kell lennie, legalábbis kívánatos ismernie a megfelelő források fellelhetőségének helyét.

A fent említettek is azt igazolják, hogy a projektekben történő tanítási-tanulási tevékenység gondosan előkészített, lépésről lépésre megtervezett, állandó visszajelzést értékelést nyújtó folyamat, amely során a tanulók és nevelők közös alkotást hoznak létre és e folyamat során szerzik meg az önálló gondolkodás, alkotás képességét. Kialakul bennük a tudásvágy, az ismeretszerzési „ösztön”, tehát megszerzik az iskolai évek során a permanens önművelődés alapjait. Motiváló hatása így bizonyítottan tekinthető, mivel személyre szóló élményt nyújt, s fontos szerepe van a kézzelfogható terméknek, a projektnek.

Empirikus kutatás a harmadik osztályosok körében

Kérdőíves felmérésemet 2012 tavaszán végeztem az általános iskola alsó tagozatán. Harmadik osztályos, 8-9 éves gyermekek vettek részt a kutatásban, mivel az volt a célom, hogy felmérjem, milyen ismeretekkel rendelkeznek ebben az életkorban a környezetvédelem területén. A kérdőívet összesen 158 faluban és városban élő fiú és leány töltötte ki. A feldolgozás során 145 gyermek válasza bizonyultak megfelelőnek.

Vizsgálatom alapját az az alapvető feltevés képezte, hogy a gyermekek harmadik osztályban már tisztában vannak a környezetvédelem fogalmával életkorukból adódó fejlettségi szintjüknek megfelelően. Ismerik a fogalmat és tudják, hogy mit kellene tenni környezetünk megóvása érdekében. A szelektív hulladékgyűjtést, környezetünk tisztán tartását és az állatok védelmét tartják fontosnak. Hipotézisem szerint a meglévő ismereteiket a családból és az óvodából hozták magukkal az iskolába.

A kérdőívek értékelése után a fiúk és a lányok válasza között nem mutatkozott szignifikáns eltérés, feltehetően azért, mert ebben a témában a nemeknek nincsen megkülönböztetett szerepe. A faluban és a városban élő gyermekek ismeretei, kérdésre adott válaszaiban azonban több pontban is eltérést mutattak. A faluban élő gyermekek 87%-a, míg a városban lakó harmadikások 67 %-a tartotta nagyon fontosnak a környezetvédelmet. A fogalmat úgy határozták meg, hogy „vigyázunk a körülöttünk lévő dolgokra, nem szemetelünk, nem bántjuk az állatokat”. A faluban élő gyermekek említették meg, hogy „spórolunk az energiával, lekapcsoljuk a villanyt és nem pazaroljuk a vizet.” Arra a kérdésre, hogy mi teszel a környezetedért a faluban élő gyermekek a legtöbben azt válaszolták, hogy etetik a madarakat, és kitakarítják az iskolában a padjukat és az osztállyal közösen összeszedik a szemetet és ültetnek virágokat és fákat. A városban élők a szelektív hulladékgyűjtést emelték ki, feltehetően azért, mert a felmérés lakótelepen található iskolákban végeztem, ahol megtalálhatók a hulladékválogatás lehetővé tevő eltérő színű konténerek. A szelektív hulladékgyűjtés fogalmát a gyermekek 68% százaléka ismerte függetlenül attól, hogy hol él, le tudta írni, hogy mit jelent, azt is részletesen megmagyarázták, hogy melyik színű tárolóba mit lehet beletenni. A kutatás során a feltételezésem a gyermekek információszerezési forrásáról csak részben igazolódott, mert a gyermekek 73%-a azt írta hogy a környezetvédelemről az óvodában és az iskolában hallottak. Az iskolásoknak 21%-százaléka említette meg azt, hogy a szüleivel beszélgetett erről a témáról. A mesefilmeknek kiemelkedő szerepe van a gyermekek nevelésében, mert az iskolások 67%-a írta azt, hogy nézett már olyan mesét otthon és az óvodában, iskolában is, amely a környezetvédelemről szólt. Az általam vizsgált minta kis létszámú, általános következtetéseket nem lehet belőle levonni, de a kapott eredmények figyelemfelkeltőek. A kutatás azt mutatta, hogy a gyerekek már harmadik osztályban megfelelő ismeretekkel rendelkeznek a környezetvédelem témában. Kiemelkedő szerepe van a környezettudatos életre történő nevelésben az oktatási intézményeknek. A nevelés hatékony eszköze a gyermekek válasza alapján a mesefilm, valamint fontos szerepe van a lakóhely adottságainak. A gyerekek környezetvédelmi ismeretei azonban csak az őket körülvevő környezetükre korlátozódik. A kutatás eredményeiből kiindulva olyan projektet dolgoztam ki német nyelvórára, amely a nyelvet eszközként alkalmazva, a gyermekek környezetvédelmi ismereteinek körét az országhatáron túlra is kitérít; bővíti ismereteiket a témában, és tudatos cselekvésre ösztönöz.

Környezeti nevelés projekt német óra keretében

A hétköznapi életben történő eligazodáshoz szükséges ismereteket nem szabadna tantárgyakhoz kötni. Az alsó tagozatos nyelvtanulás célja nem tolmácsképzés, hanem idegen nyelvi fejlesztés, a nyelvtanítás iránti pozitív attitűd kialakítása, a fonológia elsajátítása, valamint annak a felismerése, hogy anyanyelvünkön kívül léteznek más nyelvek is, amelyek hasznosak lehetnek számukra, mivel segítségükkel új ismeretekhez juthatunk. A német nyelv tanulásának alapvető célja a kommunikatív nyelvi kompetenciák kialakítása és fejlesztése. Elengedhetetlen, hogy a gyermekek használható nyelvtudást szerezzenek meg, és érezzék át azt, hogy ők ezzel a tudással tényleg jobban tudnak boldogulni az életben. A kommunikatív kompetenciák az adott szituációnak megfelelő nyelvhasználati képességet jelentik, melyek mérése és értékelése a négy nyelvi alapkészségen (hallás, beszéd, olvasás és írás) keresztül lehetséges. Az alsó tagozatos nyelvi órák elsődleges feladata az idegen nyelv megszerettetése, a nyelvhez kapcsolódó pozitív érzelmi viszony kialakítása. Anyanyelvünk elsajátítása hosszú éveken át tartó folyamat, tehát az idegen nyelvnél sem várható el az azonnali tökéletes eredmény, ehelyett az apró, pici sikerélményekre helyeződik a hangsúly, amely az alapokat nyújtja a későbbi nyelvtanuláshoz (Kovács, 2009).

Az idegen nyelvi órákon azonban nem csak a nyelvet lehet elsajátítani, hanem a nyelvet eszközként használva más területeken is bővíthetjük diákjaink általános műveltségét. Munkám során egy projekthetet dolgoztam ki, melyen a gyakorlatban is kipróbálhattam a módszer helyességét, hasznosságát – a következőben ezt fogom bemutatni.

A német nyelvi órákon a környezeti neveléssel oly módon foglalkoztunk, hogy egy a „Környezetünk védelme” című projekt keretében a tanulókat arra buzdítottuk, hogy a környezetvédelem különböző területeiről végezzenek kutatást. Természetesen nyelvi nehézségek léphetnek fel a projekt folyamán, hiszen a gyerekek még nem birtokolják olyan szinten az idegen nyelvet, mint anyanyelvüket. Ezért használhatják mind a két nyelvet, de a projektet német nyelven készítik el. Ezeknél a feladatoknál nagyon jó lehetőség nyílik a szókincs bővítésére, és a meglévő grammatikai ismeretek elmélyítésére, gyakorlására.

A környezeti nevelésben nagyon fontos, hogy jelen legyen a környezet állapotának felmérése, a társadalom és a környezet viszonyáról történő információgyűjtés, majd sor kell, hogy kerüljön az adatok feldolgozására. Az eredmények ismeretében döntést kell hozni arról, hogy az eltervezett egyéni és csoportos környezetvédelmi célokat, hogyan lehet megvalósítani. Ezeket a módszereket a diákok összekapcsolják a globális és a helyi problémákkal. A projekt során önálló tevékenység folyik, melyhez a tanulók a német nyelvet használják. A projekthez a többi környezeti neveléshez kapcsolódó órákon is alkalmazzák a gyerekek a német nyelvet.

A projekt résztvevői az osztályban tanító német nyelvtanárok, az osztályfőnök, a könyvtárosok és az informatikát tanító szaktanárok, a negyedikes diákok, 7 nyolcadik osztályos tanuló, valamint a kicsik szülei, testvéreik. A projekt időtartama egy hét, ezen belül az összes német-, olvasás, matematika, technika, rajz, környezetismeret, osztályfőnöki óra, valamint a hétvégén a szülőkkel közös szervezett kirándulás. A projekthez szükséges segédeszközök, anyagokat a gyerekek saját maguk gyűjtik

vagy az iskolában, illetve az általános felszerelésük közt megtalálhatók, nem ró különös anyagi terhet a szülőkre sem.

A pedagógiai célok kisiskolás korban elsajátítható alapképességek és –készségek fejlesztése, továbbá a kulcskompetenciák körének bővítése, mert ezek a későbbi sikeres tanulás feltételei. Fontos, hogy a tanulók tapasztalataikon keresztül megismerkedjenek a környezetük védelmének fontosságával és a veszélyeztető tényezőkkel. A program célja a környezeti érzékenység, a szépérzék, az igényesség fejlesztése, a kooperációs készség kialakítása. Az élővilág a környezetünk állapotának megóvása, helyreállítása. A környezettudatosság erősítése a tanulóknál, a környezetvédelmi problémákkal való szembesülés és a környezetvédelem. A német nyelvtudás, elsősorban a szókinccs, a hallásértés, az olvasásértés és a kommunikációs készség fejlesztése.

Az oktatás színterei az osztályterem, az iskola könyvtára, az informatika terem, az iskola udvara, közeli könyvtár, állatkert és egy közeli erdő. A projekt a tanulók előzetes ismereteire épül, a projektcélok önálló kivitelezésénél mindezeket konstruktív módon alkalmazniuk kell.

A tanulók kutatócsoportokban dolgoznak, melyek kialakítása nem véletlenszerűen történik, hanem a témához kapcsolódó, előzetes ismeretek alapján összeállított környezetvédelmi TOTÓ kitöltésével, amely a projekt első lépését képezi. Minden csoportba kerül egy nyolcadikos diák, aki segíti és koordinálja a kicsik munkáját, mellette 4 tanuló lesz még kutató, olyan diákok, akik a feladatot nagyon jól, és olyanok is, akik gyengén oldják meg. A vegyes csoportok célja, hogy a gyerekek segítsék egymást és felelősséget érezzenek egymás munkája iránt is, a közös célokat helyezték az egyéni érdekek elé. A projektmunka kiváló lehetőséget nyújt a szociális kompetenciák fejlesztésére is.

A második szakaszban a gyerekek egy témát kapnak kidolgozásra. Minden kutatócsoport húz egy borítékot, amelyben egy környezetvédelmi témához kapcsolódó kép van puzzle formában.

A kutatásra kijelölt témakörök

- ❖ Kilma und Energie, Klíma és energia,
- ❖ Ökolandbau, Bio földművelés,
- ❖ Tierschutz, Állatvédelem,
- ❖ Selektive Mülltrennung, Szelektív hulladékgyűjtés
- ❖ Meereschutz, Wasser, A tenger védelme, vizek,
- ❖ Verkehr, Közlekedés,
- ❖ Gesunde Ernährung Egészséges táplálkozás.

Miután a gyerekek kirakták a képeket, felragasztják azokat egy papírlapra, és a kis képekből kitűzőket készítenek, ez lesz a csoport ismertetőjele a hét folyamán. Ezt követően elkezdődik a tervezőmunka, heti és napi tervet kell készíteni, amelyet egy parafatáblán rögzítenek. A munka során az előzetes időbeosztást, megvalósítási tervet megfelelő indokkal módosítani lehet.

A projekt célja, hogy a hét végére a kutatás eredménye poszter formában kerüljön bemutatásra, amelyen a témát német szavak segítségével kell felvezetni. A témához kapcsolódóan olyan reklámot kell készíteni, tetszőleges formában, amely felhívja az emberek figyelmét a környezetvédelmi problémákra.

Minden nap a kutatócsoport gyűlésével kezdődik, ahol a napi terv egyeztetése folyik, ezt követően kerül sor az osztály megbeszélésre, ahol a csoportok tanácsot adnak egymásnak. A nap végén újra összeülnek a csapatok, ahol összegzik az elért eredményeiket, illetve az osztály közösen megbeszéli a tapasztalatokat.

A projekt hetiterve

Hétfő	Kedd	Szerda	Csütörtök	Péntek	Szombat
8-8.15. TOTÓ	8.00-8.30 Csoport napi terv egyeztetése Osztály megbeszélés Segédanyagok kiosztása	8.00-8.30 Csoport napi terv egyeztetése Osztály megbeszélés	8.00-8.30 Csoport napi terv egyeztetése Osztály megbeszélés	8.00-8.30 Csoport napi terv egyeztetése Osztály megbeszélés	Közös kirándulás vonattal a Fővárosi Állat- és Növénykertbe
8.30 Csapatok megalakulása	8.30-9.30 Szövegek és képek válogatása	8.30-10.00 Saját lakóhelyen témához kapcsolódó környezeti probléma keresése, fényképezése	8.30-9.00 Puzzle és rejtvény	8.30- Kiállítás rendezése	
9.00 Puzzle témaválasztás			9.00-10.00 Reklám készítése		
9.30-10.00 Heti és napi tervek elkészítése	9.30 Képmontázs készítés				
10.00 Tervek bemutatása osztály megbeszélés	10.30-12.00 Dalok és versek gyűjtése, szlogenek írása	10.00-12.00 Gyűjtött információk feldolgozása	10.00-12.00 Otthonról hozott anyagok feldolgozása	9.30 Kiállítás megnyitója A poszterek bemutatása	
11.00-12.00 Könyvtárban és interneten gyűjtőmunka				10.30 A reklámok bemutatása	
12.00-12.30 Csoport önértékelés Osztály megbeszélés	12.00-12.30 Csoport önértékelés Osztály megbeszélés	12.00-12.30 Csoport önértékelés Osztály megbeszélés	12.00-12.30 Csoport önértékelés Osztály megbeszélés	12.00-12.30 Önértékelés Projekt közös értékelése	

Első nap a tanulók a könyvtárban a könyvtáros pedagógus segítségével keresnek a témához kapcsolódó anyagot német és magyar nyelven, majd egy rajzos szótárt készítenek a nyolcadikos tanuló segítségével. A plakáthoz képeket és német nyelvű információkat gyűjtenek internetről az informatikus kolléga közreműködésével, majd összeállítanak egy anyaglistát, hogy mit kell még beszerezniük az alkotások elkészítéséhez.

A második nap a gyerekek német nyelvű szövegeket kapnak, amelyekből ki kell válogatniuk saját témájukhoz kapcsolódókat, sorba kell őket állítaniuk és képekhez

társítani hozzájuk. A délelőtti folyamán egy képmontázst készítenek, és a szöveghez rövid német vázlatot írnak. A délelőtti második részében a környezettel foglalkozó német dalokat és verseket tanulnak a tanító néni és a német tanárnő segítségével, majd egy elkészítendő reklámhoz szlogeneket, és illusztrációt is készítenek. A képes szótárfüzetet folyamatosan szerkesztik, az új szavak beírják, és mellé képet ragasztanak, vagy rajzot készítenek.

A szerdai napon olyan helyet keresnek fel lakóhelyükön a gyerekek a szülők és a pedagógusok kíséretében, amely kapcsolódik a csoporttémájukhoz. A helyszínen jegyzeteket készítenek, és fényképeznek, illetve anyagot gyűjtenek a témájukhoz. Az iskolába visszaérkezve a képeket kinyomtatják, és a gyűjtött anyagot hozzászerkesztik a plakáthoz. A reklámprodukciónak elkezdi próbálni, közben segítséget kérhetnek a pedagógusoktól; a délelőtti folyamán forgószínpad szerűen mindegyik csoport eljut minden szaktanárhoz, tanítóhoz.

Csütörtökön rejtvényfejtéssel kezdődik a feladatok sora, amely új ötleteket ad a téma feldolgozásához, majd egy újabb puzzle kirakásával sokasodnak a felhasználható képek. Az újabb feldolgozandó anyagokkal a gyerekek folytatják a reklámok készítését és befejezik a plakátokat.

Az utolsó iskolában töltött projektnapon a megbeszélés után minden kutatócsoport elkészíti a saját standját és utoljára elpróbálja reklámját. A kiállítást az iskola vezetője nyitja meg, majd a sorsolás rendjében mindegyik kutatócsoport úgy mutatja be a poszterét, hogy minden tagnak szerepelnie kell a bemutatóban. A reklám bemutatásában is a közös bemutatáson van a hangsúly. A csoportok az előre közösen kialakított szempontok alapján értékelik a saját és társaik produkcióit, amelyeket összevetnek a közönség értékelőlapjaival. A projekt záró rendezvényén a helyezések alapján jutalmat osztanak a pedagógusok. A projekthét során született alkotásokat egy kiállításon egy héten át megtekintheti az iskola összes tanulója.

Szombati napon kerül sor a szülőkkel együtt az egész napos kirándulásra. Az állatkertben mindegyik témához találhatnak a kutatócsoportok információt. Itt nyílik lehetőség arra, hogy a szerzett ismereteket globális szintérben is elhelyezzék a tanulók a szülők és a pedagógusok segítségével. A diákok jegyzeteket készítenek, újabb információkat gyűjtenek a kutatott témájukhoz. A kirándulás végén közösen megbeszélik és értékelik a nap során szerzett tapasztalatokat.

A projekthét eredménye

A környezeti nevelés hazánkban a dokumentumok szintjén jól szabályozott a Köznevelési Törvényben, az Óvodai Alapprogramban, a Nemzeti Alaptantervben és az erre épülő kerettantervekben. Az eredményesség azonban még fokozható, az ismeretek köre életkori sajátosságoknak megfelelően is szélesíthető. Szerencsére a törvényi keretek széles lehetőséget nyújtanak a pedagógusoknak a módszertani elemek szabad alkalmazására, ám ennek ellenére a 45 perces időkeret és az egymástól elkülönített tantárgyakban történő gondolkodás az uralkodó iskolarendszerünkben. A projekt lehetőséget biztosít a saját tapasztalatok és a cselekvés útján történő önálló élményen alapuló ismeretszerzésre. Ez a projekt a NAT és a helyi tanterv követelményeihez igazodva lehetőséget nyújt ahhoz, hogy minden diák megtalálja az egyéniségéhez leginkább illő feladatot, ismeretszerzési módszert. Ráéreznek a közös munka szépségére és az önálló ismeretszerzés élményére.

A projekt segítségével a diákok sokkal inkább átérzik környezetünk legégetőbb problémáit, átlátják, mi okozza azokat, és hogyan tudnak ők, illetve családjuk segíteni ezeken. A szülők bevonása szélesíti azok körét, akik kapcsolatba kerülnek a meghatározott témával, így a tudatosság egyszerre több korosztályban növelhető, alakítható. A hasonló projektek – akár több nyelven történő – bevezetése az iskolákban egyszerre fejleszti a diákok nyelvi kompetenciáját és környezettudatosságát, felhívja a szülők figyelmét a környezeti problémákra és a tudatos nevelés jelentőségére; de mindezek mellett, nem utolsósorban egyedülálló élményt nyújt az összes résztvevő számára.

Irodalomjegyzék

- BÁTHORY Zoltán & FALUS Iván (1977): *Pedagógiai Lexikon III. kötet*. Budapest: Keraban.
- BÁRDOSSY Ildikó (1998): *Curriculumfejlesztés*. Pécs: JPTE Távoktatási Központ.
- HORTOBÁGYI Katalin (1991): A projekt ...eszméről?...oktatásról?...tanulásról?...módszerről? *Új Pedagógiai Szemle*, 41 (7-8), 165-169.
- Környezeti nevelés* (2010). Budapest: Kamilla Egyesület.
- KOVÁCS Judit (2009): *A gyermek és az idegen nyelv*. Budapest: Eötvös József Könyvkiadó.
- LÜKŐ István (2003): *Környezetpedagógia*. Budapest: Nemzeti Tankönyvkiadó.
- Nemzeti Alaptanterv* (2012).
- http://www.kormany.hu/download/c/c3/90000/MK_12_066_NAT.pdf [2012.11.12.]